

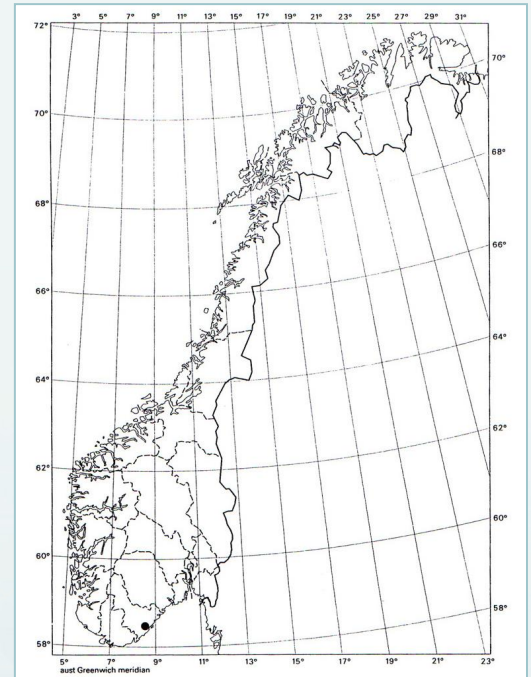
Damfrosk *Rana (Pelophylax) lessonae*

Rødlistet art

Damfrosken *Rana (Pelophylax) lessonae* i Norge ble oppdaget i 1986 (publisert i 1996) som ny art for landet. Den finnes i 2-3 små myrtjern i Aust-Agder, og populasjonen teller vanligvis under 50 reproduserende individer. Vellykket formering forekommer bare i gode sommere, og populasjonen fluktuerer betydelig.

Status

Kategori kritisk truet (CR) på Norsk rødliste for arter 2010.

Den kjente utbredelsen av damfrosken i Norge. Prikken representerer 2-3 små tjern/dammer innenfor et lite område i Aust-Agder.

Kjennetegn

Damfrosken *Rana (Pelophylax) lessonae* Camerano, 1882 tilhører de såkalte "grønnfroskene" og kan skilles fra "brunfroskene" (buttsnutefrosk og spissnutefrosk m.fl.) på manglende mørk "maske", de tettstående øynene og på hannens to utvendige kvekkeposer. Damfrosken har dessuten en smal, lys midtstripe langsetter ryggen, og den er utpreget akvatisk. De største hunnene måler vel 70 mm, de største hannene noe over 60 mm. Damfrosk-hunnene i Norge er for det meste brune med svart og hvitt mønster. Hannene, spesielt i forplantningstida, er mer olivengrønne med gulgrønt hodeparti. Hannenes sang i juni kan være svært høylydt. Eggene er brune på oversida og gulhvite på undersida og legges i flere små klaser. Larvene (rumpetroll) oppnår en anseelig størrelse (5-7.5 mm) før metamorfose.

Utbredelse

Damfrosken i Norge er bare kjent fra 2-3 små, nærliggende myrtjern i Aust-Agder. I Sverige finnes arten i et lite hundretalls lokaliteter nordøst for Uppsala. I Storbritannia døde det siste eksemplaret ut (i fangenskap) i 1999. Disse nordlige populasjonene danner en egen evolusjonær "clade". Hovedutbredelsesområdet er i Mellom-Europa fra sentrale og nordlige Frankrike – og med sørgrense i Nord-Italia, omkring Donau og langs Svartehavet – nordøstover til Uralfjella i Russland. I nord når damfrosken til Nordsjøen og Østersjøen (samt Norge og Sverige, men arten er ikke med sikkerhet påvist i Danmark) og i Baltikum til Finskebukta, deretter videre østover.

Biologi

Damfrosken gyter i små og isolerte solrike tjern og dammer. Arten er varmekrevende; i Norge skjer gyting sjelden tidligere enn i juni og metamorfosen i beste fall rundt midten av august. I dårlige år med sein vår og kald sommer, kan frosken lett mislykkes med reproduksjonen. Overvintringa skal angivelig finne sted på land, i løs jord e.a.

I motsetning til de "brune" froskene (buttsnute- og spissnutefrosken) er damfrosken stort sett vannlevende. Etter gytinga forblir mange individer fortsatt i gytedammen (eller på vannkanten), mens andre trekker til nærliggende dammer, sjøer, åpne bekker og vannfylte grøfter der de oppholder seg resten av sommeren. Antakelig foretrekker damfrosken pH-verdier i det nøytrale området, men den tåler også surt vann. Yngling skal kunne forekomme ved pH helt ned til 4.8.

Byttedyr for de metamorfoserte froskene er alle slags smådyr som insekter og edderkopper m.m.

En av damfrosklokalitetene i Aust-Agder.

som beveger seg innenfor rekkevidde. Froskene er dessuten kannibaler. Larvene/rumpetrollene spiser det meste av dødt organisk materiale, bakterier og mikroskopiske smådyr. Predatorene på damfrosken (larver og eldre stadier) er først og fremst fisk (alle arter) og vanninsekter (øyenstikkerlarver, ryggsvømmere, vasskalver etc.), dessuten salamander og buorm. I tillegg kommer hegre, en del andre vannfugler, mink og antakelig grevling og rev.

Bestandsstatus

Damfrosken har i postglacial varmetid antakelig hatt en kontinuerlig utbredelse fra Sverige/kontinentet og rundt Oslofjorden. De 2-3 nåværende lokalitetene på Sørlandet representerer noe av dagens beste kompromiss av klima og andre miljøfaktorer. Bestanden har de siste 15 årene variert i størrelsesorden 20-50 reproduserende individer. Da det kom inn ørret i en av lokalitetene, ble froskene der nesten utryddet. Det er imidlertid utført en del biotopforbedrende tiltak i

forbindelse med damfrosklokalitetene (fiskesperrer og utgraving av nye dammer), og frosken synes å respondere positivt på disse tiltakene.

Referanser

- Dolmen, D. 1996. Damfrosk, *Rana lessonae* Camerano, oppdaget i Norge. Fauna 49: 178-180.
- Dolmen, D. 1997. Damfrosk - ny art for Norge. s. 155-162 i Brox, K.H. (red.) 1997. Natur 97/98. Tapir, Trondheim. 203 s.
- Dolmen, D. 2008. Norske amfibier og reptiler (Feltherpetologisk guide). Bli med ut! 9: 1-78. Tapir Akademisk Forlag, Trondheim.
- Direktoratet for naturforvaltning 2006. Handlingsplan for damfrosk *Rana lessonae*. DN rapport 2006-2: 1-21.
- Zeisset, I. og Beebee, T.J.C. 2001. Determination of biogeographical range: an application of molecular phylogeography to the European pool frog *Rana lessonae*. Proceedings of the Royal Society of London B 268: 933-938.